

Ιωάννης Ταρνανίδης
Ομότιμος καθηγητής Α.Π.Θ., Πρόεδρος Ένωσης Ελλήνων Σλαβολόγων

Προσφώνηση στο Διεθνές Επιστημονικό Συμπόσιο: "Οι δρόμοι του ελληνικού πνεύματος στον κόσμο των Σλάβων" *Κύριλλος και Μεθόδιος, Ησυχασμός, Άγιον Όρος*. Εις Μνήμην καθηγητού Αντωνίου-Αιμιλίου Ταχιάου, Ε.Μ.Σ. 22-23 Φεβρουαρίου 2019

Η σημερινή μας συνάντηση είναι αφιερωμένη στη μνήμη του σεβαστού και αγαπητού μας καθηγητή Αντωνίου-Αιμιλίου Ταχιάου, του αδιαμφισβήτητου πρωτεργάτη και αρχιτέκτονα των σύγχρονων και συστηματικών ελληνοσλαβικών σπουδών στη χώρα μας, που αφορούν στις ιστορικές, πνευματικές και πολιτιστικές σχέσεις του Ελληνισμού με τον κόσμο των Σλάβων. Το βαρυσήμαντο έργο του αποτελεί την επαναθεμελίωση της πνευματικής γέφυρας την οποίαν έστησαν οι πρόγονοί μας Θεσσαλονικείς Άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος ανάμεσα στους λαούς μας. Με σεβασμό, επιστημοσύνη και επιμονή ο καθηγητής Ταχιάος, με την ιδιότητα του ερευνητή, του συγγραφέα, του δασκάλου και επιστήμονα έβγαλε στην επιφάνεια τους ξεχασμένους καρπούς της διαχρονικής ελληνοσλαβικής πνευματικής επαφής και συνεργασίας. Τούτο αποτυπώνεται καθαρά και με ενάργεια κυρίως στο συγγραφικό του έργο, στο οποίο αντικατοπτρίζεται και η ζεστή προσωπική του σχέση με το ιεραποστολικό έργο των ανωτέρω αγίων και συμπατριωτών του, καθώς και με τον κύκλο των απανταχού μελετητών και ευλαβούμενων τη συγκεκριμένη και όχι μόνον πνευματική παρακαταθήκη. Έργο υψηλού επιπέδου, το οποίο υπήρξε και είναι πλούσιο τόσο σε θεματολογία όσο και σε βάθος ανάλυσης, βιβλιογραφικής ενημέρωσης και εξ αυτού του λόγου ιδιαίτερα ενδιαφέρον και κατατοπιστικό όχι μόνο για την επιστημονική έρευνα, αλλά και τον κάθε απλό και πνευματικό αναγνώστη. Ο κατάλογος των μελετών και συγγραμμάτων του μακρύς, σε σημείο που βέβαια είναι μη συμβατός στα στενά χρονικά όρια της σημερινής μου προσφώνησης. Το παρήγορο για τους φιλόστοργους, τους συναδέλφους και τους φοιτητές του είναι ότι υπάρχει καταγεγραμμένο και αξιολογημένο από πλειάδα κορυφαίων, ημετέρων και ξένων ομότεχνών του.

Παρ' όλα αυτά, θα ήταν ασυγχώρητη παράλειψη αν δεν εκμεταλλευόμουν αυτή την τόσο σημαντική, επίκαιρη και αντιπροσωπευτική μας σύναξη και δεν αναφερόμουν στις βασικές, έστω, τάσεις και θεματικές των ενδιαφερόντων του, οι οποίες καθιστούν την παρουσία του και την προσφορά του, τόσο στην πόλη μας, στο Πανεπιστήμιό μας, στη χώρα μας γενικότερα, αλλά και στην παγκόσμια σλαβολογική έρευνα, ανεκτίμητες και πάντα ζωντανές.

Θέλοντας ο σήμερα τιμώμενος καθηγητής να ψηλαφήσει τους βαθύτερους δρόμους που έδωσαν τη δυνατότητα στον σλαβικό κόσμο να προσεγγίσει το πνευματικό επίπεδο της νέας κοινωνίας, της βυζαντινής και της ευρύτερης χριστιανικής, αφού εισαγωγικά κατέγραψε στις πανεπιστημιακές του παραδόσεις την παρουσία, την εξάπλωση και τη γεωγραφική διαστρωμάτωσή του, στις μελέτες και έρευνες που ακολούθησαν, έδωσε ιδιαίτερη προσοχή γύρω από τις επιδράσεις και τον απόηχο του βυζαντινού πνευματικού κόσμου και ιδιαίτερα του μοναχισμού και της μυστικής παράδοσής του στον κόσμο των Σλάβων. Ακολούθησαν οι μελέτες του γύρω από τη ζωή και τη δράση των αδελφών Κυρίλλου και Μεθοδίου, η καταξιωμένη και διεθνώς αναγνωρισμένη μελέτη του για την εθνική τους καταγωγή, η καταγραφή στοιχείων από την πνευματική ζωή των σλαβικών λαών, η μελέτη και περιγραφή αρχαίων σλαβικών χειρογράφων, μέσα από τα οποία καταδεικνύεται η πνευματική τους αφετηρία, εξέλιξη και προσαρμογή στο νέο πολιτιστικό περιβάλλον και μια σειρά άλλων μελετών που αναφέρονται στις βυζαντινοσλαβικές επαφές και ευρύτερες πνευματικές σχέσεις.

Μια από τις σημαντικότερες μελέτες του, κλασικό θα έλεγα έργο του, αποτελεί η μετάφραση των Βίων των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, απ' ευθείας από την παλαιοσλαβική στην οποία βρέθηκαν, στη νεοελληνική γλώσσα. Η μελέτη αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τρεις λόγους: πρώτον μεν διότι αποτελεί την πρώτη και μοναδική ελληνική μετάφραση απ' ευθείας, όπως ελέχθη, από την παλαιοσλαβική που μόνον ένας έμπειρος και βαθύς γνώστης της αρχαίας σλαβικής γλώσσας θα μπορούσε να την πραγματοποιήσει δεύτερον, διότι μόνον ένας πολύγλωττος, όπως ο Αιμίλιος, θα είχε τη δυνατότητα να έχει επαφή με την ατέλειωτη και σε όλες τις διεθνείς -και όχι μόνο- γλώσσες καταγεγραμμένη αναφορά στην προσωπικότητα και το έργο των δύο αδελφών και της συνοδείας τους -και ο Ταχιάος το έφερε εις πέρας με αξιοθαύμαστη πληρότητα και ακρίβεια και τρίτον, διότι στη μελέτη του αυτή ο καθηγητής μας όχι μόνον αποκαθιστά τις οποιοσδήποτε ασάφειες και παρερμηνείες γύρω από τη ζωή και τη δράση των δύο αδελφών, αλλά και καταθέτει, αξιολογεί και προσφέρει ως αξιόπιστο και αλάνθαστο βοήθημα στους αναγνώστες, τους φοιτητές και τους επίδοξους συνεχιστές του όλη την ερευνητική και συγγραφική του εμπειρία.

Την προσφορά του όμως στην ελληνική επιστήμη την κατέστησε εξ ίσου μοναδική και παγκόσμια, αφ' ενός μεν η καθιέρωση με πρωτοβουλία του και επιμέλεια, του ξενόγλωσσου(στα αγγλικά, στα γαλλικά και στις σλαβικές γλώσσες, για ευνόητους λόγους) περιοδικού *Cyrrillomethodianum*(1971), στο οποίο έσπευσαν να δώσουν εργασίες προς δημοσίευση διακεκριμένοι επιστήμονες από ολόκληρο τον επιστημονικό κόσμο, και αφ' ετέρου η ίδρυση της Ελληνικής Εταιρείας Σλαβικών Μελετών(1975), μέσω της οποίας ως πρόεδρος είχε τη δυνατότητα εξαγωγής των πορισμάτων και της ελληνικής σλαβολογικής έρευνας και εμπειρίας προς τον έξω κόσμο.

Για να μην μακρηγορώ όμως, γιατί ο χρόνος δεν μου το επιτρέπει, θέλω καταληκτικά να επισημάνω την εξωστρέφεια και οργανωτικότητά του, επικαλούμενος τις διεθνείς συναντήσεις και τα συνέδρια, τα οποία με μεράκι και πλήρη γνώση διοργάνωνε, χρησιμοποιώντας σε μεγάλο ποσοστό τις προσωπικές του γνωριμίες με κορυφαίους επιστήμονες από όλο τον κόσμο. Είναι πιστεύω σαφές, ύστερα και από αυτά τα ολίγα που είχα την τιμή να παρουσιάσω ενώπιόν σας σήμερα, ότι η προσωπικότητα του Αντωνίου -Αιμιλίου Ταχιάου διαθέτει το κύρος που αντέχει να συνοδεύει χωρίς τέλος τη δραστηριότητα των Ελλήνων σλαβολόγων και εμείς οι συνεχιστές του να τον τιμούμε και να τον μνημονεύουμε πάντα με ευγνωμοσύνη.

Η δε πόλη μας, η Θεσσαλονίκη, αν δικαίως σεμνύνεται για την ιεραποστολική προσφορά των δύο τέκνων της, των αδελφών Κυρίλλου και Μεθοδίου, που άνοιξαν το δρόμο -ας μου επιτραπεί η έκφραση -τη λεωφόρο για το πέρασμα των πνευματικών και πολιτιστικών αγαθών του Βυζαντίου και του Ελληνισμού προς την πλευρά των νεοφερμένων Σλάβων επισκεπτών της, στον ίδιο βαθμό μπορεί να σεμνύνεται και για το σήμερα τιμώμενο τέκνο της, Αντώνιο-Αιμίλιο Ταχιάο, ο οποίος με το επιστημονικό, ερευνητικό και κριτικό του έργο επανέφερε στην επιφάνεια όχι μόνο τη θύμηση της πορείας των προκατόχων του, αλλά ξαναζωντάνεψε και όλη την πνευματική ατμόσφαιρα των ιεραποστολικών ημερών της ελληνο-σλαβικής προσέγγισης από τον 9^ο μ.Χ. αιώνα και εντεύθεν.

Τελειώνοντας, πιστεύω πως θα αποτελούσε μεγάλη παράλειψη, αν δεν θύμιζα, έστω και επιγραμματικά, τον ουσιαστικό ρόλο της συντρόφου του, της σεβαστής μας κυρίας Νίκης, σε όλο το στάδιο της πορείας και αξιοπρεπούς παρουσίας του στην τοπική και διεθνή επιστημονική κοινότητα. Στο μέρος που μας αναλογεί την ευχαριστούμε και εμείς θερμά.